

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας:

Μαρούσι, 19/06/2017
Αρ. πρωτ.: 102660/Δ3

ΠΡΟΣ :

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Πληροφορίες : Ε. Παναγιωτοπούλου
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : t08dea1@minedu.gov.gr
Τηλέφωνο : 210 3442190, 2577,2929,2928
FAX : 210 3442938

1. Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης Π.Ε & Δ.Ε.
2. Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
3. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω Π.Δ.Ε.)
4. Σχολικούς Συμβούλους Ε.Α.Ε. (μέσω Π.Δ.Ε.)
5. Ειδικά Νηπιαγωγεία και Ειδικά Δημοτικά Σχολεία (μέσω ΔΙ.Π.Ε.)

ΘΕΜΑ: «Ενέργειες προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου των Ειδικών Νηπιαγωγείων και των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων για το σχολικό έτος 2017-2018 – Προγραμματισμός λειτουργίας ολοήμερου προγράμματος»

Α. Προγραμματισμός εκπαιδευτικού έργου

Η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης με την παρούσα εγκύκλιο θέτει υπόψη των Στελεχών Εκπαίδευσης και των Συλλόγων Διδασκόντων θέματα που αφορούν στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία, προκειμένου τα Ειδικά Νηπιαγωγεία και τα Ειδικά Δημοτικά Σχολεία της χώρας να προγραμματίσουν το εκπαιδευτικό τους έργο **για το σχολικό έτος 2017-2018**.

1. Εγγραφή μαθητών

Στα Ειδικά Νηπιαγωγεία εγγράφονται μαθητές/τριες που συμπληρώνουν την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ηλικία τεσσάρων (4) ή πέντε (5) ετών. Το σχολικό έτος 2017-18, εγγράφονται στα Ειδικά Νηπιαγωγεία μαθητές/τριες που γεννήθηκαν τα έτη 2013 και 2012 αντίστοιχα. Η φοίτηση δύναται να διαρκέσει ως το 7^ο έτος της ηλικίας σύμφωνα με την υποπερ. αα της περ. α της παρ. 1 του άρ. 8 του ν.3699/2008 (Α΄ 199).

Στα Ειδικά Δημοτικά Σχολεία εγγράφονται μαθητές/τριες που συμπληρώνουν την 31^η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ηλικία έξι (6) ετών και άνω. Το σχολικό έτος 2017-2018 στην Α΄ Τάξη του Δημοτικού Σχολείου θα φοιτήσουν οι μαθητές/τριες που γεννήθηκαν το έτος 2011.

Η εγγραφή και φοίτηση μαθητών/τριών σε Ειδικό Νηπιαγωγείο ή σε Ειδικό Δημοτικό Σχολείο πραγματοποιείται κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του οικείου ΚΕ.Δ.Δ.Υ. σύμφωνα με την περ. γ του άρθρου 4 του ν.3699/2008 (Α΄ 199).

Απαραίτητα δικαιολογητικά για την εγγραφή των μαθητών/τριών στα Ειδικά Νηπιαγωγεία και στα Ειδικά Δημοτικά Σχολεία είναι :

- α) Αίτηση εγγραφής, από τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/τριών,
- β) σχετική γνωμάτευση του οικείου ΚΕ.Δ.Δ.Υ. σύμφωνα με την περ. γ του άρθρου 4 του ν.3699/2008 (Α΄ 199).

γ) Πιστοποιητικό γέννησης των μαθητών/τριών, το οποίο αναζητείται από τις σχολικές μονάδες μέσω του Πληροφορικού Συστήματος myschool, σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. Φ.6/498/57863/Δ1/6-4-2016 εγκύκλιο του ΥΠ.Π.Ε.Θ.,

δ) Επίδειξη του Βιβλιαρίου Υγείας του Παιδιού (Β.Υ.Π.), ή προσκόμιση άλλου στοιχείου, στο οποίο φαίνεται ότι έγιναν τα προβλεπόμενα εμβόλια,

ε) Το Ατομικό Δελτίο Υγείας Μαθητή/τριας, σύμφωνα με τη με αρ. πρωτ. Φ.6/1094/80261/Δ1/20-5-2015 εγκύκλιο του ΥΠ.Π.Ε.Θ.,

στ) Αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει η διεύθυνση κατοικίας του μαθητή/τριας, προκειμένου οι μαθητές/τριες να εγγράφονται στα όρια της σχολικής περιφέρειας που αντιστοιχεί σε κάθε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Ο ορισμός των ορίων των σχολικών περιφερειών των Σ.Μ.Ε.Α.Ε ορίζονται από τον οικείο Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 8 του ν.3699/2008 (Α' 199).

ζ) Βεβαίωση Παρακολούθησης ή Φοίτησης Νηπιαγωγείου ή Ειδικού Νηπιαγωγείου, για την περίπτωση εγγραφής σε Ειδικό Δημοτικό Σχολείο. Σε περιπτώσεις μη φοίτησης σε Νηπιαγωγείο, ο γονέας/κηδεμόνας υποβάλλει σχετική αίτηση προς τον οικείο Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στην οποία θα αναφέρονται οι λόγοι μη φοίτησης. Ο Διευθυντής Εκπαίδευσης, αφού εξετάσει την εν λόγω αίτηση, εγκρίνει την εγγραφή του μαθητή/τριας. Εάν ο Διευθυντής Εκπαίδευσης δεν κάνει δεκτή την αίτηση των γονέων, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις της περ. 26, της παρ. 4, του άρθρου 94 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87).

2. Ωρολόγιο Πρόγραμμα – Πρόγραμμα Σπουδών – Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης

Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα των Ειδικών Νηπιαγωγείων και των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων συντάσσεται με βάση την Υ.Α. 100371/Δ3/15-06-2017 (ΦΕΚ 2103/τΒ'/19-06-2017).

α) Σύμφωνα με την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 2 της ανωτέρω Υ.Α. ο Σύλλογος Διδασκόντων αποφασίζει την εφαρμογή του κατάλληλου αναλυτικού προγράμματος για κάθε τμήμα τάξης ή βαθμίδας.

«β) Η επιλογή του κατάλληλου αναλυτικού προγράμματος για κάθε τμήμα τάξης ή βαθμίδας, για την οποία λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών κάθε τμήματος και επιλέγεται εάν θα εφαρμοστεί το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.) ή το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) του Νηπιαγωγείου ή του Δημοτικού Σχολείου αναλόγως ή ένας συνδυασμός των παιδαγωγικών αρχών και των εκπαιδευτικών στόχων των ανωτέρω προγραμμάτων»,

β) Σύμφωνα με παρ. 5 του άρθρου 2 της ανωτέρω Υ.Α. σχεδιάζονται και υλοποιούνται Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) για όλους τους μαθητές.

«5. Για όλους τους μαθητές σχεδιάζονται και υλοποιούνται Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.). Για τον σχεδιασμό, τον καθορισμό της κατάλληλης στοχοθεσίας και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων, την παρακολούθηση της υλοποίησης, τη διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση των Ε.Π.Ε. των μαθητών, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, πραγματοποιούνται παιδαγωγικές συναντήσεις των εκπαιδευτικών των τμημάτων με τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων και τα μέλη του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που διδάσκουν ή υποστηρίζουν τους συγκεκριμένους μαθητές. Για την σύνταξη των Ε.Π.Ε. των μαθητών λαμβάνονται υπόψη: α) οι γνωματεύσεις και οι εισηγήσεις των ΚΕ.Δ.Δ.Υ., β) οι αξιολογήσεις και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών και των μελών του Ε.Ε.Π., γ) τα ενδιαφέροντα και οι ιδιαίτερες κλίσεις των μαθητών και δ) οι απόψεις των γονέων, οι οποίοι ενημερώνονται και διατυπώνουν τη γνώμη τους. Σε όποιο στάδιο της διαδικασίας κριθεί απαραίτητο από τον Διευθυντή ή Προϊστάμενο ή το Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου, ζητείται η συνδρομή των Σχολικών Συμβούλων Ε.Α.Ε. ή/και των οικείων ΚΕ.Δ.Δ.Υ..»,

γ) Ειδικά για την περίπτωση συστεγαζόμενων Ειδικών Νηπιαγωγείων και Ειδικών Δημοτικών Σχολείων, σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 2 της ανωτέρω Υ.Α. :

«10. Στην περίπτωση συστεγαζόμενων Ειδικών Νηπιαγωγείων και Ειδικών Δημοτικών Σχολείων οι Διευθυντές ή Προϊστάμενοι των σχολείων συνεργάζονται για την κατάρτιση των Ε.Ω.Π.Δ. με σκοπό την κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών αμφοτέρων των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. από το Ε.Ε.Π. που υπηρετεί σε αυτές.»

3. Κατανομή μαθητών - Δημιουργία Τμημάτων - Αναθέσεις μαθημάτων

Για την κατανομή των μαθητών/τριών και τη δημιουργία τμημάτων στα Ειδικά Νηπιαγωγεία και Ειδικά Δημοτικά Σχολεία καθώς και για την ανάθεση αυτών στους/στις εκπαιδευτικούς λαμβάνονται υπόψη τα κάτωθι :

α) Το τελευταίο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3699/2008 (Α' 199), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με την παρ.4 του άρθρου 11 του ν.4452/2017 (Α' 17) :

«Ο αριθμός των μαθητών σε κάθε τμήμα των Ειδικών Νηπιαγωγείων και των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων ορίζεται από κατ' ελάχιστον τέσσερις (4) έως κατ' ανώτατο όριο επτά (7) μαθητές. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο αριθμός μπορεί να μειώνεται με κατώτατο όριο τους τρεις (3) μαθητές ανά τμήμα, με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου Διευθυντή Εκπαίδευσης. Ο Διευθυντής Εκπαίδευσης κατά τη διατύπωση της εισήγησης λαμβάνει υπόψη του σχετική απόφαση του συλλόγου διδασκόντων, καθώς και γνώμη του οικείου ΚΕΔΔΥ και του σχολικού συμβούλου Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.»

β) Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 4 του Π.Δ. 603/1982 (Α' 117) «Οργάνωση και Λειτουργία των Μονάδων Ειδικής Αγωγής», όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 82 του Ν. 4368/2016, (Α' 21) :

«2. Η κατανομή των μαθητών σε τμήματα στα Δημοτικά Σχολεία Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης μπορεί να γίνεται με τους ακόλουθους τρόπους:

α) ανά τάξη (Προκαταρκτική, Α', Β', Γ', Δ', Ε', Στ') ή

β) ανά βαθμίδες (Προβαθμίδα για την Προκαταρκτική τάξη, Κατώτερη Βαθμίδα για τις Α' και Β' τάξεις, Μέση Βαθμίδα για τις Γ' και Δ' τάξεις, Ανώτερη Βαθμίδα για τις Ε' και Στ' τάξεις) ή

γ) ανά βαθμίδες (Προβαθμίδα, Κατώτερη, Μέση, Ανώτερη), ανεξάρτητα από την τάξη εγγραφής και την καταχώριση των μαθητών στο Βιβλίο Μητρώου Προόδου του σχολείου, με κριτήρια τη διάγνωση, τη μαθησιακή ετοιμότητα, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς των μαθητών και τη δυναμική της δημιουργούμενης ομάδας, με στόχο τη συγκρότηση τμημάτων που να εξυπηρετούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.

3. Η κατανομή των μαθητών σε τμήματα διενεργείται με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων της ΣΜΕΑΕ, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ) της ΣΜΕΑΕ ή ελλείψει αυτής ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή του σχολείου. Το σχετικό πρακτικό του Συλλόγου Διδασκόντων υποβάλλεται στο Σχολικό Σύμβουλο ΕΑΕ μαζί με τα ωρολόγια προγράμματα του σχολείου.»

γ) Η παρ. 10 του άρθρου 3 της Υ.Α με αρ. πρωτ. 100371/Δ3/15-06-2017 (ΦΕΚ 2103/τΒ'/19-06-2017):

«10. Η διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων της Αισθητικής Αγωγής, της Φυσικής Αγωγής, των Τ.Π.Ε. και της Ξένης Γλώσσας σε όσα σχολεία διδάσκεται, τόσο στο υποχρεωτικό όσο και στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου ανατίθεται σε εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων ειδικοτήτων. Σε περιπτώσεις αδυναμίας κάλυψης του προγράμματος από εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων ειδικοτήτων, η διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων της Αισθητικής Αγωγής και της Φυσικής Αγωγής δύναται να ανατεθεί σε εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ70 με εξειδίκευση στην ΕΑΕ και ΠΕ71. Ειδικότερα, η διδασκαλία του γνωστικού αντικείμενου των Τ.Π.Ε., δύναται να ανατεθεί σε εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ70 με εξειδίκευση στην ΕΑΕ και ΠΕ71, οι οποίοι διαθέτουν πιστοποίηση Β' επιπέδου στις Τ.Π.Ε.»

δ) Προτείνεται ως παιδαγωγικά ορθό ο χρόνος ανάληψης τμήματος από εκπαιδευτικό να μην υπερβαίνει τη συνεχόμενη διετία. Η ανάληψη του ίδιου τμήματος από εκπαιδευτικό για τρίτη συνεχόμενη χρονιά γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από απόφαση του συλλόγου διδασκόντων και με τη σύμφωνη γνώμη του Σχολικού Συμβούλου Ε.Α.Ε..

4. Ωράριο Εκπαιδευτικού, Ειδικού Εκπαιδευτικού και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού

Όλα τα μέλη του προσωπικού (Εκπαιδευτικοί, Ειδικό Εκπαιδευτικό και Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό) συμπεριλαμβανομένων των Διευθυντών και Υποδιευθυντών των Σ.Μ.Ε.Α.Ε., εφαρμόζουν και τηρούν το προβλεπόμενο ωράριο, σύμφωνα με: α) την υπ' αρ. Υ.Α. 134623/Ε1/19-08-2016 (Β' 2524) για τους

εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε νηπιαγωγεία, β) την παρ. 7 του άρθρου 13 του ν.1566/1985 (Α' 167) όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 2517/1997 (Α' 160) για τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε δημοτικά σχολεία και γ) την με υπ' αρ. Υ.Α. 28915/Γ6/12-3-2007 (Β' 449) για το Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π.. Σε καμία περίπτωση δεν παραβιάζεται η διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/85 (Α' 167) και η διάταξη της παρ. 3 της Υ.Α. 28915/Γ6/12-3-2007 (Β' 449), σύμφωνα με τις οποίες ο εκπαιδευτικός δεν υποχρεούται να παραμείνει στο σχολείο πέραν των έξι (6) ωρών και το ωράριο του Ε.Ε.Π. δύναται να παραταθεί μέχρι τριάντα (30) ώρες εβδομαδιαίως. Οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/ες των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. φροντίζουν ώστε όλοι οι εκπαιδευτικοί και τα μέλη του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. να καλύπτουν πλήρως το εβδομαδιαίο διδακτικό ή υποστηρικτικό τους ωράριο, εντός του προβλεπόμενου εξαώρου ανά ημέρα.

5. Διδακτικά Βιβλία – Υποστηρικτικό Υλικό

Το ΥΠ.Π.Ε.Θ. για την κάλυψη των διδακτικών αναγκών των μαθητών/τριών για το σχολικό έτος 2017-2018 σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Εκδόσεων του «Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.)–ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ έχει μεριμνήσει για την παραγωγή και έγκαιρη διανομή των διδακτικών βιβλίων σε όλα τα σχολεία.

6. Προγράμματα Συνεκπαίδευσης

Τα προγράμματα συνεκπαίδευσης σχεδιάζονται, εγκρίνονται, υλοποιούνται και αξιολογούνται σύμφωνα με την Υ.Α. 172877/Δ3/17-1-0-2016 (Β' 3561). Οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες και οι Σύλλογοι Διδασκόντων των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. φροντίζουν για την προώθηση προγραμμάτων συνεκπαίδευσης και συνεργατικών δράσεων με στόχο την ευαισθητοποίηση των σχολικών κοινοτήτων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καλλιέργειας του σεβασμού στη διαφορετικότητα και ανάδειξης του δικαιώματος για ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση, στην ψυχαγωγία και σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής, των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

7. Εκπαιδευτικές επισκέψεις - Εκδρομές

Ο προγραμματισμός και υλοποίηση εκδρομών, εκπαιδευτικών και διδακτικών επισκέψεων και δράσεων, όπως προβλέπεται στα Π.Δ. 603/1982 (Α' 117), Π.Δ 200/1998 και 201/1998 (ΦΕΚ Α' 161), εντάσσεται στον ετήσιο ή στον τριμηνιαίο προγραμματισμό κάθε σχολείου, μετά από απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Οι σχετικές αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων κοινοποιούνται για ενημέρωση στον/στην οικείο/α Διευθυντή/ντρια Εκπαίδευσης και στο/στη Σχολικό/ή Σύμβουλο Ε.Α.Ε., ο/η οποίος/α μπορεί να διατυπώνει τυχόν παρατηρήσεις και προτάσεις.

Οι δράσεις αυτές έχουν βιωματικό και διαθεματικό χαρακτήρα και αποσκοπούν στον εμπλουτισμό του περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών και στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων και της αυτονομίας των μαθητών/τριών. Ο αριθμός των επισκέψεων των μαθητών/τριών σε κοντινή απόσταση από το σχολείο, περιορισμένης χρονικής διάρκειας και όχι μεγαλύτερης των δύο διδακτικών ωρών, που υλοποιούνται στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, δύναται να είναι πέραν του ανώτατου προβλεπόμενου αριθμού των εννέα (9) επισκέψεων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Με ευθύνη του/της Διευθυντή/ντριας ή Προϊσταμένου/ης της Σ.Μ.Ε.Α.Ε., για τις επισκέψεις εκτός σχολικού χώρου, καταρτίζεται πίνακας υπεύθυνων συνοδών ανά τμήμα, από όλα τα μέλη του Εκπαιδευτικού, Ειδικού Εκπαιδευτικού και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού. Ο αριθμός των συνοδών ανά τμήμα εξαρτάται από τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και σε καμία περίπτωση δεν είναι κατώτερος των δύο (2). Για τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε επισκέψεις και δραστηριότητες εκτός σχολικού χώρου απαιτείται η έγγραφη συναίνεση των γονέων και κηδεμόνων. Προκειμένου για την ενίσχυση των συνθηκών ασφαλούς επιτήρησης και μετακίνησης των μαθητών/τριών στις επισκέψεις εκτός σχολικού χώρου δύναται να συμμετέχουν και γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/τριών, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Συλλόγου Διδασκόντων της Σ.Μ.Ε.Α.Ε.

7. Επιμορφωτικές δράσεις

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης οργανώνουν και υλοποιούν επιμορφωτικές συναντήσεις (παιδαγωγικές συσκέψεις, ημερίδες και σεμινάρια) του προσωπικού των σχολείων της Περιφέρειάς τους, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 12 του Π.Δ. 200/1998 (Α' 161) και στο άρθρο 14

του Π.Δ. 201/1998 (Α' 161) καθώς και στην Υ.Α. Φ.353.1/324/105657/Δ1/8-10-2002 (Β' 1340). Την αποκλειστική ευθύνη για την έγκριση των επιμορφωτικών συναντήσεων που διοργανώνουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι έχουν ο Περιφερειακός Διευθυντής Π.Ε.&Δ.Ε. και ο Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής καθοδήγησης Π.Ε.. Επισημαίνεται η ανάγκη αξιοποίησης του χρονικού διαστήματος από 16 έως 20 Ιουνίου και από 1 έως 10 Σεπτεμβρίου για την διοργάνωση επιμορφωτικών δράσεων από τους Σχολικούς Συμβούλους.

9. Μεταφορά μαθητών

Θέματα μεταφοράς των μαθητών/τριών στις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ρυθμίζονται από την Κ.Υ.Α. με αρ. πρωτ. 24001/11-06-2013 (Β' 1449), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. βρίσκονται σε άμεση συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τον έγκαιρο και ορθολογικό προγραμματισμό της μεταφοράς των μαθητών/τριών εντός των χρονοδιαγραμμάτων που καθορίζονται, με ευθύνη των ανωτέρω υπηρεσιών. Στις περιπτώσεις που για οποιοδήποτε λόγο προκύπτει ανάγκη τροποποίησης δρομολογίων οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. υποβάλλουν άμεσα τις σχετικές τεκμηριωμένες προτάσεις τους στις ανωτέρω υπηρεσίες.

10. Θέματα υγιεινής και κτιριακών υποδομών του σχολείου

Οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης Π.Ε.&Δ.Ε., οι Διευθυντές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. οφείλουν να συνεργαστούν με τους αρμόδιους φορείς (Τοπική Αυτοδιοίκηση κτλ.), ώστε με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς να έχουν διασφαλιστεί οι κατάλληλες συνθήκες (*κτιριακές υποδομές, ασφάλεια, αισθητική και υγιεινή χώρων, εξοπλισμός, κ.α.*) για την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες των Σ.Μ.Ε.Α.Ε., ως πρόεδροι των Σχολικών Συμβουλίων όπως προβλέπεται από το άρθρο 51 του ν. 1566/1985 (Α' 167), καλούν σε συνεδρίαση το ανωτέρω όργανο, κατά το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου με σκοπό την καθιέρωση τρόπων αμοιβαίας επικοινωνίας του προσωπικού του σχολείου και των οικογενειών των μαθητών/τριών καθώς και για θέματα που έχουν σχέση με την υγιεινή των μαθητών/τριών και του σχολικού περιβάλλοντος.

Β. Προγραμματισμός λειτουργίας Προαιρετικού Ολοήμερου Προγράμματος

Για τον προγραμματισμό λειτουργίας του Προαιρετικού Ολοήμερου Προγράμματος των Ειδικών Νηπιαγωγείων και των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων για το σχολικό έτος 2017-2018, ισχύουν η Υ.Α. με αρ. πρωτ. 100371/Δ3/15-06-2017 (ΦΕΚ 2103/τΒ'/19-06-2017) και η εγκύκλιος με αρ. πρωτ. 102362/Δ3/19-06-2017 της Διεύθυνσης Ε.Α.Ε. του ΥΠ.Π.Ε.Θ.

Οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/νες των Ειδικών Νηπιαγωγείων και των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων και οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης πρέπει να λάβουν υπόψη τα εξής:

α) Σε όλα τα Ειδικά Νηπιαγωγεία και Ειδικά Δημοτικά Σχολεία είναι δυνατόν να λειτουργήσει ολοήμερο πρόγραμμα με την προϋπόθεση ύπαρξης του ελάχιστου αριθμού των πέντε (5) φοιτούντων μαθητών/τριών.

β) Ειδικά για το σχολικό έτος 2017-18 και με δεδομένο το εύλογο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την προσαρμογή των δρομολογίων μεταφοράς των μαθητών/τριών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Υ.Α. με αρ. πρωτ. 100371/Δ3/15-06-2017 (ΦΕΚ 2103/τΒ'/19-06-2017), ισχύουν τα ακόλουθα :

1. Τα σχολεία στα οποία εφαρμόζεται ήδη ολοήμερο πρόγραμμα, εφόσον υφίσταται ο απαιτούμενος αριθμός μαθητών/τριών κατόπιν επικαιροποίησης των αιτημάτων από τους γονείς-κηδεμόνες των μαθητών/τριών και στα οποία εξασφαλιστεί η μεταφορά αυτών, θα λειτουργήσουν άμεσα το ολοήμερο πρόγραμμα, με την έναρξη του σχολικού έτους, προσαρμόζοντας αυτό με τα προβλεπόμενα στην ανωτέρω Υ.Α..

2. Στα σχολεία στα οποία δεν λειτουργεί ολοήμερο πρόγραμμα, οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/τριών κατά την έναρξη του σχολικού έτους, θα ενημερωθούν με ευθύνη των Διευθυντών/ντριών ή Προϊσταμένων, για το νέο ωράριο λειτουργίας των σχολείων και συγκεκριμένα για το ωράριο του υποχρεωτικού προγράμματος και για τη δυνατότητα λειτουργίας ολοήμερου προγράμματος. Στη συνέχεια, εφόσον υπάρξουν αιτήματα εγγραφής και διαπιστωθεί η ύπαρξη του απαιτούμενου αριθμού μαθητών/τριών για τη λειτουργία ολοήμερου προγράμματος, οι Διευθυντές/ντριες ή Προϊστάμενοι/ες των

σχολείων θα προβούν στις απαραίτητες ενέργειες προς τις αρμόδιες υπηρεσίες προτείνοντας την απαιτούμενη προσαρμογή των δρομολογίων μεταφοράς των μαθητών/τριών. Η λειτουργία του ολοήμερου προγράμματος των ανωτέρω σχολείων θα αρχίσει μόνο στην περίπτωση εξασφάλισης της προϋπόθεσης μεταφοράς των μαθητών/τριών.

γ) Εντός του πρώτου πενθημέρου κάθε μήνα, με ευθύνη του/της Διευθυντή/ντριας ή Προϊσταμένου/ης του Ειδικού Νηπιαγωγείου και του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου, συντάσσεται και αποστέλλεται στην οικεία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αναλυτική κατάσταση φοιτώντων μαθητών/τριών στο ολοήμερο πρόγραμμα, η οποία κοινοποιείται και στον οικείο Σχολικό Σύμβουλο Ε.Α.Ε..

δ) Η φοίτηση των μαθητών/τριών του ολοήμερου προγράμματος διακόπτεται όταν ο μαθητής/τρια συμπληρώσει 15 συνεχόμενες απουσίες οι οποίες δε δικαιολογούνται από ιατρική γνωμάτευση ή από βεβαίωση του γονέα ή κηδεμόνα περί ύπαρξης λόγων ανωτέρας βίας ή όταν ο γονέας ή κηδεμόνας ζητήσει την διακοπή της φοίτησης με γραπτή αίτησή του ή όταν ο γονέας ή κηδεμόνας δεν επικαιροποιήσει την εγγραφή του μαθητή/τριας κατά το 2^ο 15νθήμερο του Νοεμβρίου και το 1^ο 15νθήμερο του Φεβρουαρίου.

ε) Στην περίπτωση που οι μαθητές/τριες που φοιτούν στο ολοήμερο πρόγραμμα είναι λιγότεροι από πέντε (5), τότε με απόφαση του οικείου Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αναστέλλεται η λειτουργία του ολοήμερου προγράμματος.

στ) Δεν επιτρέπεται πρόωρη αποχώρηση μαθητών/τριών από το Ολοήμερο Πρόγραμμα και το ωράριο αυτού και η υποχρεωτικότητα της φοίτησης των μαθητών/τριών, τηρούνται καθ' όλο το διδακτικό έτος.

ζ) Σε ότι αφορά την σίτιση στο προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα το γεύμα των μαθητών/τριών παρασκευάζεται στο σπίτι από τους γονείς/κηδεμόνες τους. Οι εκπαιδευτικοί και τα μέλη του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που συμπληρώνουν ωράριο στο ολοήμερο πρόγραμμα την ώρα της σίτισης βοηθούν και καθοδηγούν τους μαθητές/τριες με στόχο την απόκτηση δεξιοτήτων που αφορούν στη διαδικασία του γεύματος καθώς και γενικότερα δεξιοτήτων αυτοεξυπηρέτησης.

η) Η ώρα της σίτισης-χαλάρωσης του ολοήμερου προγράμματος του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου εντάσσεται στην παιδαγωγική διαδικασία και θεωρείται ως διδακτική ώρα για τους εκπαιδευτικούς και ως ώρα υποστηρικτικού έργου για τα μέλη του Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. που ορίζονται με σχετική πράξη του Συλλόγου Διδασκόντων ως υπεύθυνοι ολοήμερου προγράμματος τη συγκεκριμένη ημέρα καθώς και για τους εκπαιδευτικούς που αναλαμβάνουν την επίβλεψη της διαδικασίας σίτισης των μαθητών και διδάσκουν την επόμενη 2η ώρα (14:15-15:00) του ολοήμερου προγράμματος, όπως και για τα μέλη του Ε.Ε.Π. και του Ε.Β.Π. που αναλαμβάνουν την επίβλεψη της διαδικασίας σίτισης των μαθητών/τριών και ασκούν υποστηρικτικό έργο την επόμενη 2η ώρα (14:15-15:00) του ολοήμερου προγράμματος.

Τα αναλυτικά στοιχεία για το σχολικό έτος 2017-18 των ήδη λειτουργούντων Ολοήμερων Ειδικών Νηπιαγωγείων και Ειδικών Δημοτικών Σχολείων καταχωρούνται, με ευθύνη των Διευθυντών/ντριών ή Προϊσταμένων, στα σχετικά πεδία του Πληροφοριακού Συστήματος myschool μέχρι 21 Ιουνίου, σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από την Υ.Α. με αρ. πρωτ. 100371/Δ3/15-06-2017 (ΦΕΚ 2103/τΒ' /19-06-2017).

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΣΣΙΑΝΟΣ

Εσωτερική διανομή:

Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής